

Huvudman

Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening
Org nr: 769600-0590
ragda.fawzibashir@kastanjen.nu

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Freinetskolan Kastanjen i Botkyrka kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening att senast den **16 juni 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, extra studietid, agerande vid kränkande behandling, ordningsstörande beteende, bedömning och betygssättning samt beslut om betyg. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening ska vidta följande åtgärder

Elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något undantag från dessa krav. Huvudmannen ska inkomma med en förteckning över hur undervisningen kommer att fördelas läsåret 2027/2028 med avseende på vilka lärare som undervisar samt vilka ämnen och årskurser dessa undervisar i. Huvudmannen ska även inkomma med en förteckning över de lärartjänster som huvudmannen har tillsatt eller avser att tillsätta på skolan inför läsåret 2027/2028. Om huvudmannen avser att för undervisningen använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, ska huvudmannen i redovisningen ange vilken undantagsbestämmelse beslutet grundar sig på samt inkomma med en motivering kring varför bestämmelsen är tillämpligt i det aktuella fallet. Dokumentation av rekryteringsförsök, inklusive annonser ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 13 § och 18 § skollagen)

Extra studietid

1. Se till att alla elever i årskurs 4–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Huvudmannen ska komma in med scheman för årskurserna 4–9 samt samtliga lärarscheman i samband med redovisningen. (10 kap. 5 a § första stycket skollagen)

Agerande vid kränkande behandling

1. Se till att all personal agerar när en elev blir utsatt för kränkande behandling genom att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Huvudmannen ska informera personalen om detta vid ett tillfälle innan den 16 september 2026 samt dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a § skollagen, 1 kap. 5 § skollagen och 5 kap. 6 § skollagen)

Ordningsstörande beteende

1. Se till att rektor startar en utredning för elev som vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Rektorn ska dokumentera hur många sådana utredningar som genomförts under perioden 30 juni 2026 till och med den 16 juni 2027. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9 § skollagen)

Bedömning och betygssättning

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 16 september 2026 informera alla lärare om skollagens krav att i ett ämne som det ges nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 a § skollagen och 10 kap. 20 a § skollagen).
2. Se till att skolans lärare vid betygssättning i ämnen där elever genomfört nationella prov särskilt beaktar elevens resultat på det nationella provet. Av huvudmannens redovisning ska det framgå vilka elever som gjort nationella prov i ämnet matematik i årskurs 6 och 9 samt i ämnena engelska, naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i årskurs 9 under läsåret 2026/2027 och vad de har fått för resultat på dessa prov. Det ska också framgå

vilket termins- eller slutbetyg respektive elev har fått i aktuella ämnen vårterminen 2027. I de fall elevers betyg avviker från resultatet på det nationella provet ska det anges hur det nationella provet särskilt beaktats vid betygssättningen av ämnet eller vilka särskilda skäl som funnits för att inte särskilt beakta resultatet. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (10 kap. 20 a § skollagen).

Beslut om betyg

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av lärare utan lärarlegitimation, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Se till att rektorn fattar och signerar beslut om betyg endast under de förutsättningar som framgår av författningarna. Huvudmannen ska inkomma med samtliga betygskataloger från höstterminen 2026 och vårterminen 2027 i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 16 § skollagen, 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen (2011:185)).

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen från att ingripa mot Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening avseende brister rörande anmälan om kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2026:1680) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Freinetskolan Kastanjen i Botkyrka kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Freinetskolan Kastanjen följer gällande bestämmelser om elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, extra studietid, agerande vid kränkande behandling, anmälan om kränkande behandling, ordningsstörande beteende, bedömning och betygssättning samt beslut om

betyg. Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 25 och 31 mars 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. betygskataloger och anställningsavtal. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Undervisningen i årskurs 1–9 på skolan

Av förteckningen över undervisande personal som Skolinspektionen tagit del av samt intervju med rektorn framkommer att elever under vårterminen 2026 ges undervisning av lärare som har lärarlegitimation men som saknar behörighet att undervisa i följande ämnen och årskurser.

- Årskurs 4 i svenska och svenska som andraspråk
- Årskurs 7 i fysik och kemi
- Årskurs 8 och 9 i biologi och kemi.

Av dokumentstudier samt intervju med rektorn framgår att elever under vårterminen 2026 ges undervisning i följande ämnen och årskurser av lärare som saknar lärarlegitimation.

- Årskurs 1–9 i musik
- Årskurs 6 i moderna språk franska och spanska
- Årskurs 7 i slöjd, moderna språk franska och spanska
- Årskurs 8 och 9 i slöjd, engelska, moderna språk franska och spanska.

Om det finns andra lärare att tillgå i huvudmannens organisation

Rektorn uppger i intervju att det finns lärare som är legitimerade och behöriga i flertal av de ämnen och årskurser där undervisningen bedrivs av lärare som saknar lärarlegitimation eller har lärarlegitimation men saknar behörighet. Dessa lärare undervisar i andra ämnen eller årskurser på skolan. Rektorn uppger vidare att skolan är en mindre skola och att det därför inte går att få ihop heltidstjänster. De har därför som strategi att lärare som saknar behörighet ska läsa lärarlyftet i stället.

Av lärarförteckningen framgår att det finns en olegitimerad lärare som undervisar sedan 2022 i engelska i årskurs 8–9 och i slöjd i årskurs 7–9 sedan 2021. Samtidigt finns en annan lärare som är legitimerad och behörig i engelska i årskurs 4–9 men som endast undervisar i årskurs 4–7. Rektorn uppger i intervju att det beror på att den legitimerade läraren är anställd på mellanstadiet och att den olegitimerade läraren planerar att vidareutbilda sig till lärare genom VAL (Vidareutbildning av lärare). Rektorn uppger vidare att skolan har två andra legitimerade lärare som är behöriga i slöjd i årskurserna 1–9, men att lärarna inte undervisar i slöjd för att en av lärarna vill arbeta på mellanstadiet i ett annat ämne och att den andra läraren arbetar inom fritidshemmet.

Sedan 2023 undervisar en olegitimerad lärare i musik i årskurserna 1–9. Rektorn uppger i intervju att det inte finns någon behörig lärare inom huvudmannens organisation. Rektorn uppger vidare i mejl till Skolinspektionen att läraren har ansökt och blivit antagen till vidareutbildning av lärare (VAL) till höstterminen 2026.

Rektorn uppger att en olegitimerad lärare undervisar sedan 2021 i moderna språk spanska. Läraren studerar en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för att bli legitimerad och behörig i moderna språk spanska. Rektorn uppger vidare att en olegitimerad lärare sedan 2017 undervisar i moderna språk franska och att det inte finns någon annan behörig lärare inom huvudmannens organisation.

En legitimerad lärare som inte är behörig för att undervisa i kemi och fysik undervisar i dessa ämnen i årskurs 7 sedan två år tillbaka. Rektorn uppger att läraren är utbildad i matematik och naturorienterande ämnen men har inte gjort examensarbetet i naturorienterande ämnen och därför bara är behörig i matematik. Skolan saknar behörig lärare i kemi. En annan lärare på skolan är behörig i fysik och teknik i årskurs 3–9 men undervisar endast i fysik och teknik i årskurs 8–9. I mejl till Skolinspektionen uppger rektorn att detta beror på att den behöriga läraren inte har utrymme i sin tjänst för att undervisa i dessa ämnen och årskurser.

En lärare som saknar behörighet för att undervisa i biologi och kemi undervisar sedan 2014 i dessa ämnen i årskurs 8–9. Rektorn uppger i intervju att det inte finns någon annan lärare att tillgå inom huvudmannens organisation. Rektorn förklarar vidare i mejl att det inte är möjligt att ha en

legitimerad lärare i samtliga naturorienterande ämnen om skolan ska kunna bibehålla kvalitet och struktur på andra plan och att det inte är bra för de yngre eleverna att ha för många lärare. Det är också svårt att finna lärare som är behöriga att undervisa i ämnena från årskurs 4-9.

Huvudmannens rekryteringsförsök

Skolinspektionen har tagit del av och granskat rekryteringsannonser som huvudmannen publicerade under vårterminen 2025 inför läsåret 2025/2026. Av en annons framgår att skolan sökt en behörig lärare i samhällsorienterade ämnen i årskurs 7-9. Rektorn uppger att de fick sökande och att de anställt en lärare i dessa ämnen. Av lärarförteckningen framgår att läraren inte är legitimerad, men att läraren har ansökt om legitimation och behörighet i efterfrågade ämnen. Av en annan annons framgår att skolan söker flera lärare på mellanstadiet med behörighet i svenska, svenska som andraspråk, engelska och samhällsorienterade ämnen. Rektorn uppger att hon anställt tre lärare i denna rekrytering. En lärare i svenska, en lärare i svenska som andraspråk och samhällsorienterade ämnen och en lärare i engelska. Två lärare är legitimerade och behöriga i ovan nämnda ämnen. En annan lärare är nyexaminerad och väntar på sin legitimation enligt förteckningen över lärare. Det framgår även av dessa annonser att tjänsterna kan kombineras med undervisning i nämnda ämnen även i årskurs 7-9. En av lärarna har också undervisning i engelska i årskurs 7.

Efter Skolinspektionens tillsynsbesök uppger rektorn i ett mejl att skolan inte alltid har annonserat för alla tjänster. Det kan bero på att det har fungerat väldigt bra för någon lärare och att de då velat satsa på att läraren utbildar sig eller om det varit väldigt svårt att hitta behöriga lärare vid tidigare tillfällen.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, med undantag från 13 §, meddela föreskrifter om en försöksverksamhet med tidsbegränsade anställningar av personer som 1. ska bedriva undervisning som lärare i skolväsendet i ett eller flera ämnen där det råder brist på

legitimerade och behöriga lärare, 2. har ämneskunskaper som motsvarar de ämneskunskaper som krävs för en behörighetsgivande lärarexamen i det eller de ämnen som personerna ska bedriva undervisning i, och 3. genomför en kompletterande pedagogisk utbildning för att uppnå en behörighetsgivande lärarexamen i det eller de ämnena. (2 kap. 22 b § skollagen)

En huvudman får, med undantag från 2 kap. 13 § skollagen, för en period av högst två år anställa en person som 1. ska bedriva undervisning som lärare i skolväsendet i ett eller flera ämnen där det råder brist på legitimerade och behöriga lärare, 2. har ämneskunskaper som motsvarar de ämneskunskaper som krävs för en behörighetsgivande lärarexamen i det eller de ämnen som personerna ska bedriva undervisning i, och 3. genomför en kompletterande pedagogisk utbildning för att uppnå en behörighetsgivande lärarexamen i det eller de ämnena.

En huvudman får anställa en person enligt första stycket endast om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen. Anställningstiden får förlängas till tre år, om det finns särskilda skäl. (2 § förordningen om försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning (2016:350))

Skolverket får meddela föreskrifter om vilka ämnen som ska omfattas av försöksverksamheten (3 § förordningen om försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning).

Vilka ämnen som omfattas av försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning är bland annat ämnet spanska i grundskolan årskurser 7-9. (Bilaga till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:62) om vilka ämnen som omfattas av försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning)

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (Prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649).

För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (Prop. 2009/10:165, s. 268 f). Om det saknas en lärare med

legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (Prop. 2010/11:20 s. 84 f). Vidare anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (Prop. 2009/10:165, s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav vad gäller att bara den som har legitimation och behörighet får bedriva undervisningen om inte någon undantagsregel är uppfylld.

Av utredningen framgår att undervisningen i flera ämnen på skolan bedrivs av lärare som visserligen har lärarlegitimation, men som saknar behörighet för de ämnena och årskurserna som de undervisar i. Det framgår vidare att undervisningen i flera ämnen bedrivs av lärare som saknar legitimation. Vidare finns det olegitimerade lärare inom skolenheten som undervisar i vissa ämnen och årskurser trots att det finns legitimerade och behöriga lärare på skolan. Till exempel undervisar en olegitimerad lärare i slöjd i årskurs 7–9 samt engelska årskurs 8–9 trots att det finns behöriga lärare på skolan i dessa ämnen och stadier. Huvudmannen har också inför läsåret 2025/2026 annonserat efter lärare i samhällsorienterade ämnen i årskurserna 7–9 samt lärare på mellanstadiet. Det finns en lärare som studerar till lärare inom ramen för KPU och som är undantagen från kravet om legitimation och behörighet.

Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av både lag och förarbeten framgår att användande av lärare utan legitimation och utan rätt behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid. Av förarbetena framgår vidare att huvudmannen är skyldig att försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som ska bedrivas. Härvid ingår att dels försöka rekrytera behöriga lärare, dels att vid tjänstefördelning av befintlig personal planera så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt får undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser.

Av utredningen framgår att huvudmannen använder sig av flera obehöriga lärare utan att någon undantagsbestämmelse är uppfylld. Det framgår vidare att det finns lärare inom skolenheten som har legitimation och behörighet att undervisa i flera av de ämnen och årskurser som nu undervisas av lärare som saknar behörighet i ämnena eller årskurserna. Att

låta lärare som saknar legitimation eller behörighet undervisa i årskurser och ämnen när det finns legitimerade och behöriga lärare på skolan mot bakgrund av att behöriga lärare vill undervisa i andra ämnen eller stadier är inte godtagbart. Av utredningen framgår vidare att huvudmannen enbart försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare på mellanstadiet och i samhällsorienterade ämnena på högstadiet trots att det finns fler ämnen och årskurser där det saknas legitimerade och behöriga lärare i. Skolinspektionen bedömer därmed att det inte är tillräckligt att enbart göra rekryteringsförsök för dessa ämnen. Huvudmannen har därför inte sett till så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt får undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser. Att lärare på skolan läser in VAL föranleder inte heller en annan bedömning. Det är därmed en brist.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I de elevscheman som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen står det läxhjälp, vilket är skolans extra studietid. I scheman för elever i årskurs 4 och 5 omfattar läxhjälp 40 minuter i veckan. I schemat för årskurs 6 finns inte läxhjälp med, men elever i årskurs 6 uppger i intervju att de har läxhjälp 40 minuter i veckan uppdelat på två tillfällen om 20 minuter. Av schemat för årskurs 7 framgår det att eleverna erbjuds läxhjälp 45 minuter i veckan, för årskurs 8 omfattar den extra studietiden 90 minuter i veckan och för årskurs 9 är det 45 minuter i veckan. En elev uppger i intervju att vad gäller årskurs 9 är det ytterligare ett tillfälle i veckan. Lärare uppger i intervjuer att läxhjälp är 40 minuter i veckan på mellanstadiet samt 45 minuter i veckan för årskurs 7 och 9 samt 90 minuter i veckan för årskurs 8.

Av scheman framgår också att undervisning i modersmål överlappar läxhjälp i scheman för årskurserna 4–9, förutom vid två tillfällen för årskurs 8 och 9. Elever i årskurs 7–9 uppger att lärare har sagt till de elever som har modersmålsundervisning och vill gå på läxhjälp att de kan komma senare till modersmålsundervisningen. Lärare uppger att modersmålsundervisningen krockar med läxhjälp och att de eleverna får välja mellan ämnet och läxhjälp.

Rektorn uppger att läxhjälp erbjuds enligt den tiden som står i elevernas schema, att modersmålsundervisningen krockar med läxhjälp och att elever som omfattas av modersmålsundervisningen får välja om de ska gå på den eller på läxhjälp.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka.

Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 a § skollagen)

Bestämmelsen i 10 kap. 5 a § skollagen har ny lydelse från den 1 juli 2026 genom lag 2025:729. Bestämmelsen tillämpas första gången på utbildning och annan verksamhet som bedrivs efter den 30 juni 2028. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning och annan verksamhet som bedrivs före den 1 juli 2028.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav gällande att eleverna i årskurs 4–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid om minst två timmar per vecka.

Eleverna erbjuds 40 minuter i veckan i årskurs 4–6, 45 minuter i veckan i årskurs 7 och 9 samt 90 minuter i veckan i årskurs 8. Av skollagen framgår att eleverna ska erbjudas frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid minst två timmar per vecka. Att eleverna inte erbjuds extra studietid minst två timmar per vecka är en brist.

Av utredningen framgår vidare att delar av den extra studietiden är förlagd samtidigt som modersmålsundervisningen. Detta innebär att elever som läser modersmål inte har en reell möjlighet att frivilligt delta i den extra studietiden, utan att utebli från den ordinarie undervisningen. Även detta är en brist.

Agerande vid kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever i årskurs 4–6 uppger i intervju att lärarna i stort agerar vid kränkningar som de ser eller uppfattar, men nämner samtidigt en namngiven lärare som inte agerar vid kränkningar. Eleverna säger att det varierar mellan personalen om och i vilken mån de agerar när de ser ett bråk på skolgården. Vad gäller verbala kränkningar uppger eleverna att elever kan skrika och svära åt varandra och då använder könsord. Elever nämner en namngiven elev som verbalt kränker andra elever. På frågan om lärarna agerar vid dessa tillfällen uppger elever att lärarna ibland bara tittar på eleven som kränker och ibland säger till.

Lärare i årskurs 4–6 uppger i intervju att det dagligen förekommer verbala kränkningar och att eleverna kommenterar varandras utseende. Vidare uppger lärarna att det förekommer fysiska kränkningar men att det är mer sällan. Lärarna berättar först att de agerar vid kränkningar, det kan handla om att de skriver incidentrapporter eller kontakter vårdnadshavare. När utredaren informerar om att eleverna uppger att det beror på lärarna om

de agerar vid kränkning eller inte svarar lärarna att de håller med om den bilden och berättar att det kan bero på vilken relation de har med eleven. En lärare uppger att det kan bero på tidsbrist, att en lärare nog vill agera men kanske är på väg någonstans, och därför inte agerar om det skett en kränkning.

Elever i årskurs 7–9 uppger i intervju att det sker verbala kränkningar dagligen och att personalen ibland agerar utifrån kränkningarna men ibland inte. Lärare i årskurs 7–9 uppger att all personal på skolan agerar direkt när de uppfattar att det förekommer kränkningar mellan elever. Samtidigt menar lärarna att det kan vara så att man gör olika bedömningar i olika situationer.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att eleverna är trygga i varierande grad i skolan. Det finns de elever som är trygga och andra som inte är det och utsätts för maktlek och utfrysning. Det förekommer kränkningar på skolan och personalen agerar på en gång, samtidigt finns tendenser till att vuxna accepterar att elever fryser ut varandra på skolan. Representanter uppger vidare att det förekommer kränkande språkbruk på skolan. Det finns en samsyn på skolan vad gäller vad som är kränkande behandling och det finns rutiner och handlingsplaner för hur man ska agera som personal vid kränkningar.

Rektorn uppger i intervju att klimatet mellan elever är varierande, det är både god stämning och ibland en hård jargong som är problematisk. Det förekommer verbala kränkningar som grovt språk och som används dagligen. Det är även vanligt med mindre slagsmål. Rektorn uppger vidare att alla lärare agerar vid de kränkningar som de uppfattar, även om hon känner till att eleverna inte alltid tycker så. Det är ett problem med språkbruket och rektorn anser att hon är tydlig mot personalen att de inte ska tolerera detta. Rektorn uppger vidare att vad lärare och elever upplevt om att en namngiven lärare inte agerar vid kränkningar rör ett beteende som är flera år gammalt och är inte aktuellt i närtid på skolan.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § skollagen)

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (2 kap. 34 a § skollagen)

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den

står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav vad gäller skolans arbete med att personalen agerar när elever blir utsatta för kränkande behandling.

Rektor och representanter för elevhälsan uppger visserligen att all personal agerar vid kränkande behandling mellan elever. Samtidigt uppger elever och lärare att det kan variera om ifall personal agerar vid kränkningar och att lärare inte alltid agerar om en kränkning skett. Lärare uppger att det beror till exempel på tidsbrist eller vilken relation läraren har till eleven. Av skollagen framgår att personalen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Mot bakgrund av att elever och lärare på skolan har uppgett att personalen inte alltid agerar samt att personalen har gett exempel på sådana tillfällen bedömer Skolinspektionen att utredningen visar att personalen inte alltid agerar när elever blir utsatta för kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer därmed att det är en brist.

Ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever i årskurs 4–6 uppger i intervju att det inte är tillräckligt lugnt på lektionerna för att kunna koncentrera sig och att det inte är alla lärare som gör något åt detta. Även om lärarna säger till så fortsätter beteendet och det är samma elever som återkommande stör. Eleverna nämner en namngiven elev. Ingen av eleverna tycker att lärarna pratar seriöst med denna elev samt att de inte märkt att skolan gjort något åt de elever som stör ordningen. Eleverna uppger vidare att det är återkommande stökig studiemiljö på lektioner i vissa ämnen.

Lärare i årskurs 4–6 uppger i intervju att det finns ett antal elever som upprepat stör ordningen eller uppträder olämpligt i klassrummet och nämner fem elever. Dessa elever ska enligt lärarna störa ordningen dagligen genom att de pratar rakt ut, inte visar respekt eller följer klassrumsreglerna. Beteendet ska påverka elevernas egna och de andra elevernas kunskapsresultat. Lärare uppger att rektorn vetat om att eleverna upprepat stör i klassrummet i flera år. Lärare uppger vidare att de inte känner till ifall rektorn har utrett att eleverna upprepat stör ordningen men att det finns en handlingsplan för varje elev samt att skolan på lärarnas initiativ har haft föräldramöten med de iblandade eleverna. På dessa möten med vårdnadshavare och elever satte de upp gemensamma och individuella

mål med veckovis återkoppling. Enligt lärare rektorn insatt och har tagit del av handlingsplanen.

Elever i årskurs 7–9 uppger i intervju att det är varierad arbetsro på lektionerna och att det finns elever som stör på lektionerna. Det är dock inte alltid samma elever som stör, utan det kan vara olika elever. Lärare i årskurs 7–9 uppger att det finns elever som vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträder olämpligt i klassrummet och nämner fyra elever. Rektorn har enligt lärarna kännedom om att dessa elever upprepat stör ordningen. Lärare uppger att de inte vet om rektorn startat någon utredning kring dessa elevers ordningsstörande beteende.

Representanter för elevhälsan uppger att det ska vara problem med studieron i årskurserna 5 och 8 och nämner tio elever som upprepat stör ordningen eller uppträder olämpligt. En representant uppger vidare att för en namngiven elev var det ordningsstörande beteendet anledningen till att den fick ett åtgärdsprogram och tillägger att det inte ska uppfattas som att skolan inte sätter in åtgärder.

Rektorn uppger i intervju att hon bedömer studieron på skolan som generellt mycket god, även om den inte är lika bra i vissa klasser och nämner årskurserna 5 och 8. Rektorn uppger att nio av de tio eleverna som lärare och representanter för elevhälsan uppgett har blivit utredda för ordningsstörande beteende och att samråd skett med vårdnadshavare.

Huvudmannen uppger i sitt yttrande över tjänsteanteckningen efter Skolinspektionens besök att det finns åtgärder kopplat till flera av de eleverna som nämns i anteckningarna. På begäran har huvudmannen skickat in samtliga utredningar om ordningsstörande beteende för elever på skolan. Av det inkomna materialet framgår att rektorn har startat utredning om ordningsstörande beteende för sju elever.

Rättslig reglering

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav gällande att rektorn startar utredning när elever vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse.

Av utredningen framgår att det finns tio elever som i dagsläget enligt elever, lärare och representanter för elevhälsan upprepat stör ordningen eller uppträtt olämpligt på skolan och som rektorn haft kännedom om. Visserligen har huvudmannen inkommit med sju utredningar om ordningsstörande beteende och där åtgärder för att beteendet ska upphöra finns beskrivna. Det framgår dock att det finns tre namngivna elever på skolan som vid upprepade tillfällen stör ordningen och som trots rektorns kännedom inte har utretts för sitt ordningsstörande beteende.

Av skollagen framgår att om en elev vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Att skolan inte utreder samtliga elevers ordningsstörande beteende är en brist.

Att en elevs ordningsstörande beteende uppmärksammas och utreds är viktigt för att komma fram till vilka åtgärder som behövs för att möta elevens behov och stötta eleven i att förändra sitt beteende.

Bedömning och betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och rektorn uppger i intervju att de genomför proven enligt Skolverkets instruktioner vad gäller datum och tid samt att alla elever genomför de nationella proven. Elever kan få anpassningar, till exempel längre tid och uppläsning av text. Eleverna skriver uppsatsdelarna på en digital enhet. Rektorn uppger vidare att en elev undantagits från att genomföra nationella provet på grund av personliga skäl detta läsår.

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av Skolverkets statistik för Freinetskolan Kastanjen. Av statistiken framgår förhållandet mellan resultatet på nationella prov och terminsbetyg i årskurs 6 respektive slutbetyg i årskurs 9. Detta jämförs vidare med hur det ser ut i riket som helhet. Statistiken rör läsåren 2023/2024 och 2024/2025.

I ämnet matematik för årskurs 6 fick 82 procent av eleverna under läsåret 2023/2024 ett högre betyg än vad resultatet på det nationella provet visade. I riket som helhet fick 23,9 procent av eleverna högre betyg. Av statistiken för 2024/2025 framkommer att 55,6 procent av eleverna fick högre betyg än resultatet på det nationella provet. I riket som helhet var motsvarande siffra 21,7 procent.

För eleverna i årskurs 9 i matematik fick 85,7 procent av eleverna under läsåret 2023/2024 ett högre betyg än resultatet på nationella provet i matematik. I riket som helhet fick 24,1 procent av eleverna högre betyg i matematik. Av statistiken för 2024/2025 framkommer att eleverna fick 70,6 procent ett högre betyg än resultatet på nationella provet i matematik. I riket som helhet var motsvarande siffra 25,9 procent.

Vad gäller engelska i årskurs 9 fick 28,6 procent av eleverna under läsåret 2023/2024 ett högre betyg än resultatet på nationella provet i engelska. I riket fick 10,5 procent av eleverna högre slutbetyg i engelska. För läsåret 2024/2025 fick 70,6 procent av eleverna på skolan ett högre betyg än resultatet på nationella provet i engelska jämfört med 10,3 procent i riket.

Vad gäller de naturorienterande ämnena fick 28,6 procent eleverna i årskurs 9 under läsåret 2023/2024 ett högre betyg än resultatet på nationella provet (kemi). I riket som helhet var motsvarande siffror 25,1 procent. För läsåret 2024/2025 fick 58,8 procent av eleverna ett högre betyg än resultatet på det nationella provet (biologi). I riket som helhet var motsvarande siffror 24,9 procent.

Vad gäller de samhällsorienterade ämnena fick 85 procent av eleverna under läsåret 2023/2024 ett högre betyg än resultatet på det nationella provet (geografi). I riket som helhet fick eleverna 32 procent högre betyg än det nationella provet. För läsåret 2024/2025 fick 76,5 procent av eleverna ett högre betyg än resultatet på det nationella provet (historia). I riket som helhet fick 26,2 procent av eleverna ett högre betyg än det nationella provet.

Lärare i årskurs 4–6 uppger i intervju att de särskilt beaktar resultaten på nationella provet vid betygssättning. När utredarna presenterar statistiken kring relationen mellan elevernas betyg i matematik vårterminen 2025 och det nationella provet i matematik uppger lärare att vid betygssättningen i årskurs 6 beaktar de elevens visade kunskaper under hela året. Lärare uppger vidare att det har gjorts analyser av dessa betygsskillnader i det systematiska kvalitetsarbetet på skolan. En annan lärare uppger dock att de inte pratar om betygssättning i relation till resultatet på nationella provet på skolan. En lärare uppger att hen har höjt en elevs betyg två steg utifrån resultatet på nationella provet, det handlade om en elev som var nervös och grät under det nationella provet. Eleven fick A som terminsbetyg men C på nationella provet.

Lärare i årskurs 7–9 uppger att de särskilt beaktar resultatet på det nationella provet vid betygssättning. En lärare uppger dock att nationella provet inte är det största underlaget utan att hen måste titta på elevens prestation över tid. En annan lärare uppger att hen inte vill utsätta eleverna för att sänka elevernas betyg om de haft A under tre terminer och får lägre på nationella provet. Hos läraren får 40 procent av eleverna ett lägre resultat på nationella provet än det som läraren betygsätter. Då blir det svårt att försvara en sänkning, uppger samma lärare. Ytterligare en lärare uppger att hen tar hänsyn till nationella provet men att om en elev ligger på betyget C i ämnet och får E på nationella provet så får eleven trots detta ändå betyget C. En annan lärare uppger att hen säger till eleverna att det inte spelar någon roll vad eleven får på nationella provet eftersom läraren redan är säker i sin bedömning. Ytterligare en lärare uppger att hen ger 30

procent vikt till de nationella provresultaten vid betygssättning och anger som skäl till detta att vissa elever presterar dåligt i provsituationer och att elever får panik. På frågan vad skillnaden beror på att 70,6 procent av eleverna på skolan fick ett högre slutbetyg i matematik och engelska i årskurs 9 än det nationella provet uppger en lärare att den elevgruppen var väldigt duktig. Läraren i matematik uppger att hen arbetar med eleverna utifrån provresultatet med hjälp av kompletterande uppgifter så att eleverna får ett högre betyg. På frågan vad skillnaderna beror på att 58,8 procent av eleverna på skolan fick högre slutbetyg i naturorienterade ämnen och 76,5 procent av eleverna fick högre slutbetyg i samhällsorienterade ämnen i årskurs 9 än de nationella proven svarar en lärare att det måste vara så att elevernas nerver kraschade under provet, eller att de varit väldigt sjuka innan provet. Läraren i naturorienterade ämnen svarar att det var höga siffror, men att det var en jätteduktig klass och lärarna kanske hade svårt att hålla nere betygen vid betygssättning. Flera lärare uppger att när det gäller nationella provet i samhällsorienterade ämnen för läsåret 2024/2025 var det felskrivet från Skolverkets sida, så resultatet blev missvisande. Lärarna uppger vidare att de inte vet om rektorn gjort någon analys av provresultatens relation till elevers slutbetyg.

Rektorn uppger i intervju att om en elev får ett mycket lågt resultat på nationella provet kan det hända att läraren försöker få eleven att visa vad eleven egentligen kan på annat sätt. Det brukar sättas in mycket resurser mot slutet av en termin för att rätta till det som saknas. Vidare uppger rektorn att hon vet att de låg högt i betygen jämfört med nationella proven förra året och att det var anmärkningsvärt, att lärarna nog sätter slutbetyg som är aningen högre. Rektorn uppger att de inte har analyserat skillnaden mellan betyg och nationella provresultat på skolan även om de har diskuterat det. Tillsammans med försteläraren har rektorn börjat titta på det, men inte vidtagit några åtgärder.

Vad gäller statistiken för betyg och resultat på de nationella proven i matematik för årskurs 6 uppger rektorn att statistiken blir missvisande om man jämför med riket som helhet då skolan har få elever samt att det handlar om en sammanlagd bedömning som lärarna gör. Rektorn uppger vidare att om det varit på detta sätt i flera år sätter lärarna kanske för höga betyg.

Vad gäller statistiken för betygssättningen i matematik, engelska, naturorienterade ämnen (biologi) och samhällsorienterade ämnen (historia) i årskurs 9 för vårterminen 2025 uppger rektorn att det är anmärkningsvärda siffror och att det inte är hennes bild att det sticker ut på det sättet. Det är enligt rektorn höga skillnader som inte är rimliga. Rektorn uppger att lärarna på skolan därmed inte särskilt beaktar resultatet på nationella provet vid betygssättningen. Vad gäller lärarnas uppgift om att det kan vara svårt att sätta ett lägre betyg eftersom de sagt till eleverna att

de ligger på ett visst betyg men att det sedan inte visar sig motsvara resultatet på nationella provet uppger rektorn att det inte är rättssäkert, att skolan är liten och lärarna behöver någon att diskutera detta med. Rektorn uppger att det är ovanligt att lärarna sätter betyg som är två eller fler steg högre än resultatet på nationella provet. Det gjordes dock för enstaka elever föregående läsår.

Rättslig reglering

Vid betygssättning i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (10 kap. 20 a § skollagen).

Syftet med de nationella proven är att stödja betygssättningen, förutom i årskurs 3 där syftet är att stödja bedömningen av elevernas kunskaper i relation till kriterierna för bedömning av kunskaper (9 kap. 20 § skolförordningen).

Av förarbetena till skollagen framgår att en lärare inte kan bortse från resultatet på ett nationellt prov, som är välkonstruerat och noga utprovat och som utvecklats just för att vara ett stöd vid betygssättningen. Att provet särskilt ska beaktas vid betygssättningen understryker att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Med särskilda skäl avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från huvudregeln att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Typiskt sett bör det vara fråga om situationer där provresultatet eller resultat på delprov inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över. Det kan exempelvis vara fråga om felande teknik och hjälpmedel som inte fungerat vid ett delprov. Det kan också vara fråga om personliga förhållanden, t.ex. dödsfall i familjen eller vänkretsen eller andra omvälvande händelser. Det kan dock även vara fråga om omständigheter som eleven själv förfogar över, såsom att det har konstaterats att eleven har fuskat vid provet (Prop. 2017/18:14 s. 26).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav gällande att lärarna särskilt beaktar resultatet av nationella provet vid betygssättning.

Skolinspektionens utredning visar att det finns betydande skillnader mellan elevernas resultat på nationella prov och deras betyg. Till exempel fick 85,7 procent av eleverna i årskurs 9 under läsåret 2023/2024 och 70,6 procent

av eleverna under läsåret 2024/2025 högre slutbetyg än det nationella provet. Även i andra ämnen i årskurs 9 samt i matematik i årskurs 6 fick eleverna högre betyg än deras resultat på nationella provet. Avvikelserna mellan elevernas resultat på nationella provet och deras betyg under läsåret 2023/2024 och 2024/2025 är i flera ämnen större än i riket som helhet.

Lärare uppger visserligen att de särskilt beaktar resultatet på nationella provet vid betygssättning. Samtidigt uppger lärare att de tar mindre hänsyn till det nationella provet då vissa elever presterar dåligt i provsituationer och att lärare har svårt att sätta ett lägre betyg för elever som fått ett sämre resultat på det nationella provet. En lärare uppger att hen även berättar för eleverna att resultatet på nationella provet spelar mindre roll, för att läraren redan är säker på sin bedömning. Flera lärare uttrycker också att ett av de nationella proven var felskrivet och att elevernas provresultat därmed var missvisande. Lärare uppger vidare att betygssättningen grundas på elevernas prestation över tid, och att elever kan få göra kompletterande uppgifter för att få högre betyg. Rektorn anser att skillnaden mellan elevernas slutbetyg och resultatet på nationella proven i matematik, engelska, naturorienterande ämnen och samhällsorienterade ämnen i årskurs 9 är anmärkningsvärd. Rektorn uppger vidare att lärare inte särskilt beaktar resultatet på det nationella provet vid betygssättningen.

Av skollagen framgår att en elevs resultat på nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättning i ämnet såvida inte särskilda skäl talar mot det. Av förarbetena till skollagen framgår att särskilda skäl avser situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter, till exempel dödsfall i familjen eller vänskretsen eller andra omvälvande händelser.

Av utredningen framgår att lärare inte alltid särskilt beaktar resultaten från nationella prov. Det förekommer betydande skillnader mellan provresultat från nationella prov och beslutande betyg på skolan. Det har inte heller framkommit några sådana omständigheter som avses i förarbetena för att lärarna ska kunna bortse från elevernas resultat på de nationella proven. Skolinspektionen bedömer därmed att det får anses sannolikt att lärarna inte särskilt beaktat resultatet på nationella prov i matematik, engelska, de naturorienterande ämnena och de samhällsorienterade ämnena på det sätt som ska göras vid betygssättningen i enlighet med gällande bestämmelser. Det är därmed en brist.

Beslut om betyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkomna betygskataloger framgår att rektorn höstterminen 2025 har signerat betygskatalogen tillsammans med undervisande lärare i ämnena

engelska och moderna språk i franska och spanska. Av inlämnad lärarförteckning framgår att lärarna i dessa ämnen inte har lärarlegitimation.

Rektorn uppger i intervju att det är hon som signerat betygskatalogen tillsammans med de olegitimerade lärarna. Rektorn uppger också att hon har legitimation, att hon inte undervisar på skolan men att hon har hoppat in som vikarie vid enstaka lektioner det senaste året i de ämnena.

Skolinspektionen har begärt att få ta del av rektorns anställningsavtal. Av anställningsavtalet framgår att rektorn är anställd som rektor på skolan.

Rättslig reglering

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen och kompletterande bestämmelser i 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav gällande beslut om betyg.

Av utredningen framgår att rektorn, tillsammans med undervisande lärare, vid flera tillfällen signerat betyg i betygskatalogen och därmed fattat beslut om betyg. Av utredningen framgår att rektorn är anställd som rektor, och inte som lärare på skolan.

Rektorn ska enligt skollagen i huvudsak enbart sätta betyg när lärare är oeniga vid betygsättningen och de antingen har en likställd behörighet eller om ingen av dem är behöriga i ämnet. Att rektorn sätter betyg av andra skäl än oenighet är därmed en brist. Enligt skollagen får en lärare som saknar lärarlegitimation inte sätta betyg ensamt utan ska göra det tillsammans med en legitimerad lärare. Båda lärarna ska signera i betygskatalogen. Rektorn kan inte ta rollen som medbedömande vid betygsättningen om rektorn inte har en anställning som undervisande lärare vid skolan. Att rektorn signerat betyg i betygskatalogen är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som

följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förenings verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att elever ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, extra studietid, agerande vid kränkande behandling, ordningsstörande beteende, bedömning och betygssättning samt beslut om betyg. Det finns därför skäl att förelägga Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare i årskurs 4–6 uppger i intervju att de anmäler händelser som gäller kränkande behandling via en incidentrapport och kryssar i om incidenten rör kränkande behandling. Kränkingsanmälan lämnas sedan i pappersform till rektorn. En lärare uppger att hen inte alltid anmäler och att det kan röra sig om att elever skojar om att de blivit kränkta, när de inte har blivit det. En annan lärare uppger att hen ibland inte gjort kränkingsanmälningar utan enbart löst det på plats genom att prata med eleverna. Ytterligare en lärare uppger att ibland har hen inte haft tid eller glömt bort att göra en anmälan. Samtliga lärare uppger att åtta registrerade kränkingsanmälningar senaste året inte låter rimligt givet vad lärarna ser och hör på skolan och tillägger att det borde vara fler anmälningar.

Lärare i årskurs 7–9 uppger i intervju att de inte anmäler alla kränkningar de har kännedom om och anger som skäl att det handlar om hur allvarliga kränkningarna är, men om det är allvarliga kränkningar anmäler lärarna. Flera lärare uppger att det kan vara problematiskt att anmäla alla kränkningar då det kan skapa ytterligare problem för eleverna samt att det i viss mån är utsättande mot en elev om man säger att den blivit kränkt, då eleven kanske inte såg det så. Lärarna uppger vidare att det borde vara fler anmälningar än åtta senaste året. Flera lärare berättar om en namngiven elev i högstadiet som är utsatt för återkommande kränkningar av andra elever. Eleven har blivit utsatt för kränkningarna sedan strax efter jullovet. En lärare uppger att eleven dagligen blir utsatt för kränkningar. Lärare uppger vidare att ingen har anmält detta som en kränkande behandling till rektorn.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att de inte tror att all personal på skolan anmäler alla fall av kränkande behandling. En representant berättar om situationer där hen tyckte att det borde vara en anmälan om kränkande behandling men att personalen och eleverna har

rett ut situationen och att eleverna inte skulle göra om det, men att det hände igen inom en månad. Representanter uppger vidare att anmälan om kränkande behandling ska göras via en blankett som finns i det digitala system som skolan använder och att det därefter står i ett annat system vad som gjorts med anmälan och när det ska följas upp. Ärendet tas också upp på Elevhälsoteam-mötet (EHT) utifrån att det syns i systemet när det startats en utredning om kränkande behandling. Representanter uppger att skolan har incidentrapporter och att det finns en separat blankett för kränkande behandling, rektorn får en kopia av incidentrapporten. Representanter uppger att antalet anmälningar är för få.

Representanter uppger vidare att de känner till den namngivna eleven i högstadiet som har återkommande och dagligen blivit utsatt för kränkningar av andra elever under vårterminen 2026. Det har inte gjorts en anmälan om kränkande behandling kring elevens situation enligt representanterna. Rektorn uppger i intervju att hon känner till eleven men inte att det har varit så uttalat att eleven är utsatt för kränkande behandling. Rektorn har inte heller tagit emot någon anmälan om kränkande behandling.

Rektorn uppger vidare att det på skolan finns ett system för incidentrapporter, där det dagligen rapporteras kring olika incidenter. Personalen kan i denna rapport även rapportera om en incident även är att betrakta som en kränkande behandling. I de fall det rapporteras som en kränkande behandling utreder rektorn omständigheterna och rapporterar till huvudmannen. Rektorns bild är att personalen anmäler alla kränkningar som sker. När utredarna redogör för personalens utsaga om att det beror på allvarlighetsgraden av kränkningar om de anmäler kränkningen uppger rektorn att hon delar den bilden.

Elever berättar även om en lärare som de upplever har kränkt eleverna genom att vara aggressiv verbalt, har skällt ut elever inför andra vid ett flertal tillfällen och använt kränkande uttryck. Elever uppger också att de är rädda för läraren. Elever uppger att de har pratat med rektorn om detta och att rektor ska ha sagt att hon ska prata med läraren. Rektorn uppger att hon tycker att det är en orättvis bild av läraren och att läraren har en jargong med eleverna. Enligt rektorn har läraren ett tufft sätt att prata med eleverna när hen blir arg. Vidare uppger rektorn att hon känner till flera av de situationer som eleverna nämnt och att hon har pratat med eleverna och läraren om detta. Rektorn har inte uppfattat händelserna som kränkande och har inte heller anmält händelserna vidare till huvudmannen, vilket enligt rektorn beror på att det är en liten skola där alla känner alla.

Huvudmannen uppger i sitt yttrande över tjänsteanteckningen att händelserna avseende den namngivna läraren nu är utredda. Huvudmannen har haft möten med läraren och eleverna. Vårdnadshavare har också informerats. Enligt huvudmannen uppger läraren att hen

kommer ändra sitt beteende mot bakgrund av de uppgifterna som eleverna lämnat till Skolinspektionen.

I samband med huvudmannens yttrande över tjänsteanteckningen har huvudmannen också bifogat ett större antal incidentrapporter. Av dessa framkommer att kränkningar utreds av personalen i vissa fall och personalen kan kryssa i om information ska gå till vårdnadshavare, mentor, rektor eller fritidspersonal. Huvudmannen har även inkommit med 24 uppföljningar av incidentrapporter där det framgår ifall ärendet ska avslutas eller inte.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. (6 kap. 10 § skollagen)

Riksdagen har beslutat om en lagändring avseende 6 kap. 10 § skollagen. Av lagändringen framgår bland annat att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn ändras till en skyldighet att informera rektorn om sådan behandling. Skyldigheten ska begränsas till vissa situationer och gälla om personalen får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepade kränkande behandling. Skyldigheten att informera rektorn ska också gälla om personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling av någon i personalen. Rektorns skyldighet att anmäla till huvudmannen ska ändras till att gälla samma sorts händelser som omfattas av personalens informationsskyldighet. Lagändringen träder i kraft den 1 augusti 2026. (Rskr 2025/26:332, 2025/26:UbU25 och prop. 2025/26:196)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen inte uppfyller författningarnas krav avseende personalens skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn.

Av utredningen framgår att lärare inte anmäler alla kränkningar till rektorn. Lärare uppger att det är på grund av tidsbrist, att de gör en bedömning hur allvarlig kränkningen är eller att det skulle vara kränkande för den utsatta eleven att anmäla kränkningen. Det finns även uppgifter om en namngiven elev som är återkommande utsatt för kränkande behandling sedan en termin tillbaka och att situationen har förvärrats. Personalen känner till att eleven är utsatt för kränkande behandling, men ingen har anmält händelserna som kränkande behandling till rektorn. Av skollagen

framgår att lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Att lärare eller annan personal inte anmäler de uppgifter som de fått kännedom om att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling till rektorn är en brist.

Skolinspektionen ser också allvarligt på att rektorn fått kännedom om att elever upplevt sig utsatta för kränkande behandling av en lärare, men inte anmält det vidare som en kränkande behandling till huvudmannen. Att rektorn inte har anmält vidare uppgifter om kränkande behandling till huvudmannen är en brist. Eftersom huvudmannen efter Skolinspektionens besök uppger att händelserna nu är utredda samt att skäliga åtgärder är vidtagna bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har avhjälpt bristen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Freinetskolan Kastanjen Ekonomisk Förening verksamhet vid Freinetskolan Kastanjen uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att 6 kap. 10 § skollagen kommer att ändras den 1 augusti 2026. Det finns inte stöd för att tillämpa de nya bestämmelserna innan de trätt i kraft och det finns i detta fall inte heller skäl att meddela ett föreläggande som endast sträcker sig till den 31 juli 2026.

Övrig information

Upplysningsvis vill Skolinspektionen lyfta fram vikten av att huvudmannen tillämpar den nya lagstiftningen när den träder i kraft.

X Erica Underwood

Beslutsfattare
Signerat av: Erica Underwood

X Peter Sandberg

Föredragande
Signerat av: Peter Sandberg